

pr. II.), je smatrati tedaj, kadar podjetje, zavezano posebni pridobnini, ustanovi

a) na svojem dosedanjem obrtovališču novo, od dosedanjega različno opravilno vrsto,

b) na novih obrtovališčih obrat jednake vrste, kakor doslej,

c) na novih obrtovališčih opravilno vrsto, ki se razlikuje od dosedanje, — ako dotične opravilne vrste, odnosno obrtovališča niso nesamostalni pomožni obrati dosedanjega obrata.

(Sklep 22. januarja 1906.)

2. a) Prispevki po §-u 125 št. 8 zakona o person. davkih so le tedaj prosti rentnine, kadar se z njimi izpolnjujejo tiste dolžnosti, katere zakon ali običaj spaja z rodbinskimi zvezami, obstoječimi med dajavcem in prejemnikom.

b) Rente, ki si jih zakonski med sabo testamentarno naklanjajo, niso prosti rentnine.

(Sklep 22. januarja 1906.)

3.) Pristojbine za emisijo delnic je odmerjati po kurzu oddaje, ako se nove delnice oddajo po emisijskem kurzu, ki presega nominalni znesek.

(Dalje prihodnjič.)

Književna poročila.

Pučansko tumačenje avstrijskih zakona. I. Zakon o dovoljavanju prijekih puteva od 7. srpnja 1896. dz. 140. Uredio dr. Ed. Volčič. U Ljubljani 1909. Izdalo in založilo društvo »Pravnik« u Ljubljani. Natisnila »Zadružna tiskara« u Krškom. Cijena 40 filira.

Tvarina, ki je bila izšla v 1. zvezku »Poljudne pravne knjižnice«, je tu zbrana v hrvaškem jeziku. Gosp. dr. Volčič otvarja tako sporazumno z društvom »Pravnikom« tudi hrvaško poljudno pravno knjižnico in je seveda nje nadaljevanje zavisno od zanimanja, katero vzbudi to z blago mislijo zasnovano podjetje v Hrvatih bodisi na duševno, bodisi na gmotno stran. Na platnicah te knjižice se hrvaško občinstvo prav umestno opozarja na dosedanje publikacije društva »Pravnika«, oziroma priredbe g. dr. Volčiča, osobito je natisnjen vzorec iz knjige »Zemljišnički zakon«, katera izide prav v kratkem z vsebino I. dela slovenske zbirke »Zakoni o javnih knjigah«.

Hrvaški „Mjesečnik“ je v svoji let. številki 4 in 5 priobčil slovenski pisano razpravo dr. Fr. Mohoriča: »Načelo uradnosti pri izvršbi«. Ta tema je bil tudi predmet predavanju dr. Mohoriča na zadnjem »Pravnikovem« večeru.

Zeugnissfähigkeit der Kinder vor Gericht. Ein Beitrag zur Aussagepsychologie von O. H. Michel. Langensalza, Hermann Beyer & Söhne 1907.

O tej snovi se je že mnogo pisalo, a z zgoraj naznanjeno knjižico se je oglasil še — odgojevalec mladine. Nikakor se ne strinja s skrajno zahtevo nekaterih dušeslovcev, kakor Lipmanna, Schneickerta (prim. Slov. Pravnik 1908 str. 216), da naj se otrok izpod 7 let sploh ne zaslišuje za priče. Pisatelj meni, da se tako daleč ne sme iti, in da odide marsikak oskrunitelj otrok zasluženi kazni, samo da je storil zločin previdno — v samoti. Pri-trjuje sicer nazoru, da izpovedbam otrok, četudi veljajo za resnicoljubne, ne gre vseskozi popolna vera, toda to še ne opravičuje zahteve, naj se opusti sploh vsako zaslišanje otrok za priče, ampak treba je le raziskovati in proučevati vzroke tega pojava. Potem najdemo tudi pot, po kateri pridemo posledicam pojava v okoliščinah. Za razrešitev tega problema pa so poklicani tudi mladinski odgojevalci, to tembolj, ker pridejo tolikokrat v nevarnost, da postanejo žrtve — otroških izpovedeb.

Pisatelj navaja podrobno, na kaj treba posebno pozornost obračati, da se iz cele otrokove izpovedbe izlušči jedro resnice; svoje trditve podpira vseskozi z zanimivimi slučaji iz prakse ali pa s poskusi, katere je napravljaval z dovoljenjem svojih predstojnikov v ljudski šoli.

Otroci predvsem ne znajo pravilno opazovati. Vidijo nepopolno, čujejo nepravilno. Popis osebe ali kraja na podlagi izpovedbe otrok je docela nezanesljiv; zato naj se nikar ne uporablja za signalemente zločincev. Konfrontacijo bi imenoval pisatelj dejanski personalni opis. Torej velja tudi za to dokazno sredstvo, da je treba ob uceni izpovedbe največje opreznosti. Vrlo majhna je spominska zmožnost otrok, še celo ako preteče dalj časa od zaznave do zaslišbe. Pisatelj odklanja Diehlovo trditev, češ, otroci so kar najbolj usposobljeni, da si to, kar si namenoma v spomin vtisnejo, za dolgo časa zvesto zapamtijo. Njegovi poskusi z otroci v šoli so dokazali baš nasprotno. — Nedostatne so zaznave otrok glede razmer, časa in prostora; osobito meščanski otroci so v tem oziru na slabem, ker niso toliko na prostem. Otroka mlajših let se o takih stvareh ne sme izpraševati, še prav posebno se je varovati tozadevnih sugestivnih vprašanj; kajti otroci jih pač vedno potrde. Ob sodnem zaslišanju se ne sme prezreti, kako silno slabo vpliva na otrokovo zmožnost pričevanja — čakanje. Žeja, lakota, trudnost se pojavlja, otrok se zdrzne vsakokrat, ko se odpro vrata in se koga pokliče k sodniku. Njegovo živčevje je silno napeto, od razburjenosti včasih skoro zaplače, — kar pride na vrsto: s težavo se premaga, z burno utripajočim srcem, izmučen prestopi prag sodnikove sobe, — in v tem stanju naj verodostojno priča? Vse to kaže, kako živa je potreba, da posluje že v predpreiskavi psihologično izkušen jurist. On mora vedeti, kako mu

je ravnati z otrokom. Sodnik, ki hoče s strogim, visokostnim obrazom nastopati, ravna popolnoma napak že pri navadnih pričah, kaj še le pri mladostnih.

Pisatelj se bavi nadalje s pojavi sugestije pri otrocih. Najčešče pride pri le-teh verbalna sugestija v poštev. Starši naj bi svoje otroke že v nežni dobi tako odgajali, da jih ne obvlada vsak vnanji vpliv, da postanejo kolikor moči hitro samostojni. Na to se premalo pazi; zato pa se dogaja, da otroci izpovedo nekaj popolnoma v dobri veri za lasten doživljaj; dočim je o stvari le mati govorila. Najhujše je z izpovedbami o zločinih zoper nravnost. Slučaji, katere pisatelj iz življenja navaja, so pretresljivi. Sugestija se izbavi pri otrocih tudi kaj lahko z indijankami, krajcarsko literaturo, itd., kar vse dobe otroci po poslih, znancih itd. Na tak način nastanejo — cele psihične epidemije.

Slednjič se dotika pisatelj vpliva autosugestije, otroške domišljije, sanj. Obžaluje, da gotove vrste odgojitelji smatrajo take pojave pri otrocih za dokaz lažnjivosti ali zakrknjenosti ter jih hočejo povsem abotno otrokom s palico izbiti. Pravi odgojitelj ni, kdor šele na otrocih študira psihologijo, marveč oni, ki jo je že proučil. Baš to velja pa tudi za sodnike. Ako niso v kriminalno-psihološkem oziru izšolani, onda naj pritegnejo k zaslišanju mladostnikov vsaj v kočljivih slučajih zvedence iz psihologije. Ugovarja se sicer, da bi vsled tega trpela dostojnost razprave in da se tako v nič deva ugled sodnika. Pa popolnoma neopravičeno; taka preobčutljivost sodnikov more izvirati pač le iz negacije psihologije kakor eksaktne vede! Koncem pride pisatelj do zaključka, da naj se za prakso zahteva istočasno s presnovo kazenskega prava za mladoletnike tudi preosnova načina, kako je zaslišavati otroke kakor priče, da se zadosti zahtevam psihologije.

Pisatelj je v pregledni, mični obliki srečno izbral vse one momente, ki jih je upoštevati o pravilni uceni otroške izpovedbe. Toda je li s tem podprl svojo trditev, da Lipmann, Schneickert nista na pravem potu, ko odklanjata otroke izpod 7 let kakor priče? Meni se vidi, da ne. Pač pa je glede šolskih, torej z večine nad 7 let starih otrok zadel pravo, — ko je napravljajal poskuse s šolskimi otroci in obelodanil svojo izkustva. To je bil tudi povod, da sem knjižico na tem mestu oznanil, ker je pač zanimivo, kako sodi odgojevatelj mladine na podlagi svojih izkustev o zmožnosti pričevanja otrok pred sodniki. Ali bi se ne dalo pridobiti tudi našega vrlega učiteljstva za proučevanje tega problema? —

Dr. M. D.

